

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Franciškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 48, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Izserati: Enostopna petiti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Jugosl. soc. dem. stranka

sklicuje

v nedeljo, dne 15. dec. 1918

ljudske shode

z dnevnem redom:

Jugoslov. država in delavstvo.

Shodi se vrše v naslednjih krajih:

Cerknica pri Rakeku: ob 4. popoldne; kraj in referent se določi;

Kočevje: ob 1. popoldne v čakalnici, poroča sodrug Čobal iz Zagorja;

Poljčane: ob 10. dopoldne pri V. Jurčiču, poroča s. Sitter iz Trbovelj;

Rogaška Slatina: ob 10. dopoldne, poroča sodrug Malovrh iz Hrastnika;

Rogatec: ob 3. popoldne, poroča s. Malovrh iz Hrastnika;

Zabukovca pri Celju: ob 3. popoldne; kraj in referent se določi.

Wilsonove točke in dogodki.

S silnim vriskom je pozdravljal ves civilizirani svet Wilsonova načela o ureditvi razmer po vojni. Bile so to besede vseučiliškega profesorja, ki je sedaj predsednik amerikanske republike Zedinjenih držav. Filozof Wilson je govoril kot učitelj, hoteč morda vplivati na moralno človeštva in na vojujoče nasprotnike. Imajo pa njegove besede dve glavni napaki, namreč, iz njegovih besed se ne da posneti, ali jih je govoril kot reprezentant amerikanske denarne gospode ali kot človekoljub. Dvournje so njegove točke. Precizne niso, marveč so le splošne teze, o katerih misli kapitalistična družba drugače, navadno ljudstvo pa zopet drugače. Wilsonove točke so sprejele centralne države, a izpolniti jih niso hotele; točke je pa sprejel tudi sporazum na svojih konferencah. In če sedaj pregledujemo dogodke in primerjamo razne sklepe sporazuma, opazimo že prvi hip, kako si sporazum razlaga Wilsonove točke. V Rusiji imamo že dolgo časa boljševiško vladno, ki ima v Rusiji velike simpatije, v

Nemčiji imamo socialno republiko, ki ji načelujejo socialni demokrati in v obeh primerih odklanja sporazum pogajanja s temi zastopniki narodov. Razentega pa izjavlja sporazum, da se hoče pogajati le z zastopniki narodov, ki jamčijo za družabni red.

Te izjave nam povedo mnogo. Sporazum, ki reprezentira kapitalistično družbo, se hoče pogajati s svojimi sovratniki, s kapitalisti, in napraviti take mirovne pogoje, da kapitalistično zaslužnji ves premagani svet. Amerikanski in angleški kapital hoče svobodo kapitalističnega gospodarstva, in ker je najmočnejši, bo z lahkoto obvladal ves svet s svojimi milijardami, kakor že dela doma in po svojih kolonijah. Sporazumu torej ne gre za svobodo narodov, marveč le za svobodo njegovega kapitalističnega gospodarstva. Podjarmiti in centralizirati hoče kapital, v katerem bo sporazum kot najmočnejši kapitalist imel prvenstvo.

Te dni pride Wilson v Evropo. Nastanil se bo v Franciji. Iz njegovega nastopa bomo utegnili sklepati, kaj je Wilson pravzaprav mislil. Kljub temu in kljub morda poštenim namenom Wilsona pa smemo že danes trditi, da bo ob sklepanju miru odločevalo mnenje kapitalističnega sporazuma ter da bodo sklenili imperialističen mir, če že ne političen in aneksionističen, pa gospodarski. To se nam zdi važno povedati že sedaj, da nas dogodki ne presejeto.

Internacionalna buržoazija in ruski boljševiki.

Cimdalje bolj se po meščanskih listih širijo vesti, da se ententa pripravlja na intervencijo v Rusiji. Javljajo, da prevaža svoje čete preko Črnega morja, Severnega morja in preko Budimpešte v Rusijo. Njih naloga je iztrgati socialistom boljševikom vso oblast in jo izročiti ruski buržoaziji. Ako ententa s tem delovanjem ravna proti samoodločbi ruskega naroda, s čigar voljo vladajo boljševiki že drugo leto, tedaj za entento to vsekakor ni prav nič važno vprašanje, kajti vsaka buržoazija je samo tedaj za samoodločbo narodov, kadar ji to nese. Ententa je za samoodločbo narodov v Osrednji Evropi, ne pa za samoodločbo svojih kolonij.

Kaj išče ententa v Rusiji? Kdo jo kliče od tam? Ententna buržoazija, ko je premagala svoje konkurente v Nemški in Avstro-Ogrski, premagala jih, kakor je le mogla želiti, hoče sedaj ves svet urediti po svojih ka-

pitalističnih zakonih. Prpe tega ni mogla, a zdaj morda more, pa morda tudi ne more. Zdaj razpolaga z ogromno armado, namenjeno proti socialistični Rusiji, a preje je mogla le njeno buržoazno časopisje blati in ponižavati in obrekovati boljševike kot nemške agente, ki so vso Rusijo postavili v službo cesarja Viljema in nemškega militarizma. Takšne laži razširja vse meščansko časopisje sveta, in za njo ni zastajalo niti naše jugoslovansko buržoazno časopisje. Zdaj so se vse te laži razblinile kakor milni mehurčki. Ko je prejšnja nemška vlada iztirala iz Berlina boljševiškega poslanika, ko so v njegovih zabojih našli revolucionarne proglase nemškemu narodu, tedaj je buržoazno časopisje za trenotek umolknilo, ker je bilo uvidelo, da je blamirano do kosti in da je ves svet spoznal, kako je bilo podlo in barabsko, ko je iskrene ruske revolucionarce imenovalo plačane agente največjega evropskega tirana.

Ali buržoazno časopisje tudi po tisti blamaži boljševikov ni prišlo z mirom. Zdaj bolj nego kdaj preje grmi proti boljševikom, proti ruskim sovjetom, uničiti jih hočejo, da bi mogli ententni kapitalistični gospodarji mirneje in zadovoljneje spati na zmagošlavih lavirah. Buržoazija je v vsaki deželi sovražnik proletarijata in socialne demokracije, ali ona razume pod »boljševizmom« samo ono, kar je najgršega na svetu, v prvi vrsti uboj, ropanje, tatavino, itd.

Mi smo storili vse, kar je bilo mogoče, proti lažem buržoaznih listov. Ugotavljamo, da so ruski boljševiki moderna, organizirana marksistična socialna demokratična stranka, ki ima v svojem programu iste zahteve kakor ostale socialno demokratične stranke v Internacionali, in ki zahtevajo odpravljenje zasebne lastnine vseh proizvodnih sredstev. Ni socialistične stranke, ki ne zahteva istega. Brez te zahteve je nemogoča vsaka socialna demokracija. Kar se tiče ruskih razmer, so delali boljševiki le ono, ki čemur jih je silil položaj ruskega ljudstva: rešiti narod vojnih diktatorjev in sleparjev ter vojne. Zaraditega so prišli, zaraditega so mogli priti do oblasti. Da so se morali poslužiti diktature, ni bila njih želja, ampak je bilo potrebno za široke sloje ruskega delavskega naroda v mestih in vaseh. A plenjenja in ubijanja, kar buržoazija nazivlje boljševizem in česar se strahovito boji, niso zakrivali boljševiki. To se je vršilo za časa kneza Lvova in Kerenjskega in krivci so bili vojaški premagane, demoralizirane desetmilijske armade. Ti razcapani, upehani ljudje, gladujoči, brez novcev, in strehe, so plenili in kradli, da so se mogli preživeti. V Avstro-Ogrski, zlasti v Hrvatski in Madžarski, ni tako organiziranih revolucionarnih socialističnih strank, kakor v Rusiji, pa so se dogajali enaki, da, še hujši prizori plenjenja, požigania in kradnje. Kdor je

LISTEK.

Nekaj iz domače zgodovine.

(Konec.)

Mnogo sta storila Marija Terezija in Jožef za kmeta. Vendar je še vedno zdihoval kot podložnik pod nadoblastjo graščinskih gospodov, katerim je še vedno moral nositi desetino ter delati tlako. Le ene same šibe je bil rešen, namreč preobilo zverjadi, katero so bili Francozje za svojega vladanja precej temeljito potrebili.

Poleg visokih davkov je moral še opravljati tlako, katera je bila posebno huda po slovenskih deželah ter je prizadevala kmetu neizmerno škodo; ne samo, da je moral zaradi nje zanemrjati lastno škodo ter često zamuditi lepo vreme, ugodno za oranje svojih njiv, za setev in žetev, za košnjo in pletev, ampak s tlačanskim delom se je privadil malomarnosti in lenosti ter je postal naposled zanikarn tudi v lastnem opravilu.

Tlaka pa je imela za kmeta še druge pogubne posledice. Tlačan se je moral zgodaj naučiti, da se je klanja Igospodu in morbiti še bolj njegovim urdnikom, od najvišjega pa do »šlibarja« in »valpta« (valpet je bil prvi graščinski hlapec). Z besedami »vaša gnada« je nagoval kmet gospodo; ta izraz nam kaže hlapčevstvo, ki je moral prirojeni moški ponos našega kmeta, zlasti v onih pokrajinah, ki so bile blagoslovljene z graščinami. Štajerski slovenski podložnik je vsak odgovor na gospodova vprašanja začel z besedami: »Zahvalim za

vprašanje«. Strahoma se je kmet bližal gradu, čes, »bliže grada, bliže vraga«. Ko je kmet le zagledal grad, pa mu je upadla srčnost; od daleč se je začel odkaljevati, snažiti nos, obračati klobuk in ga stiskati pod pazduho in bojče se je plazil po stopnicah do pisarniških vrat. Ni dvoma, da prav iz teh razmer izvirajo tiste pege slovenskega značaja, ki nam jih tako radi očitajo nasprotniki: nezaupljivost in bojzljivost, pomanjkanje narodnega ponosa in osebnega. Te grde narodne napade, katerih nam je preostalo še vedno nekaj, nalagajo našim narodnim voditeljem in vzgojiteljem sveto dolžnost, da s poukom in zgledom, z besedami in dejanjem preobrazijo naše ljudstvo in ga vzgoje k spoznanju svoje vrednosti in k samospoštovanju.

A še druga vremena so tlačila našega kmeta; on je moral za vse druge stanove dajati sinove v vojake, meščan in gospod pa sta bila oproščena tega krvnega davka. Kako je to slabilo narod vsled krvavih in pogostih vojen preteklih stoletij, si pač lahko mislimo. Dosluženi vojaški pa, ki so se vrnili po mnogih letih srečno domov, so bili jako redki in izvečine »izgubljeni sinovi«, od katerih narod ni imel nobene koristi.

Davčno breme, ki je tako grozno žalilo kmečki naš stan, se je v 19. stoletju še povečalo. Leta 1843. so nanovo premerili in cenili posestva; jako visoko so cenili posestva na Kranjskem; dohodek od njih so pri nas postavili na 18 kron, dasi ima Kranjska mnogo puste zemlje, krasa in močvirij. Poleg tega davka je bila še vedno tlaka; Kranjski kmet, čegar posestvo je bilo vredno 500 do 600 kron, je imel do leta 1848. letne tlake po 192 dni.

Vrhutega je pa moral dajati desetino od žita, vina, čebela, prascev, jagnjet, kuretin, jajec itd. Jako visok je bil tudi »lavdanij«, t. j. pristojbina pri predaji zemljišča.

Tako je prišlo viharno leto 1848. Vsi stanovi so se postavili na noge in zahtevali večjih pravic. Ko se je na Dunaju sešel državni zbor, se je spomnil tudi kmeta in sklenil, da se odpravi tlaka in desetina, da pa se zato graščaki primerno odškodujejo. Cesar Franc Jožef I. se je oziral na ta sklep in izdal dne 4. marca 1849. postavlo, da se izvrši zemljiška odveza, to se pravi, da se posestva oproste tlake in desetine, da se pa zato plača graščakom odškodnina; dne 5. julija 1853. leta je izdal cesar ukaz, da se odpravijo služnosti (servituti). Zakon z dne 8. maja leta 1876. določa državno podporo za plačevanje zemljiške odveze.

Velike važnosti za našo deželo je tudi uravnava zemljiškega davka, ki je razbremenila posestva za 600 tisoč kron.

Tako se je kmet oprostil in postal svoboden. Najprej je prelivl kri za svoje pravice; to je bilo za časa kmečkih uporov. Potem pa so prišli vladarji, naklonjeni kmetu, so mu segli pod ramo in mu lajšali razna bremena, kakor Marija Terezija in Jožef II.; šele leta 1849. pa je slovenski kmet prosto zadihal in bil oproščen tlake in desetine.

Od tega časa je telesno svoboden. Napredoval je tudi v duševnem oziru. Zato bodi naloga vsakega pravega rodoljuba, da po vseh močeh izobrazuje našega človeka.

videl razbito avstro-ogrsko vojsko in vse, kar je učinila na begu z bojišča, more spoznati in uvideti, da je bil sličen slučaj v Rusiji in da za to ni treba obdolževati boljševiške socialistične stranke. Kakor nihče ne dolži Narodnega Vjeća v Zagrebu in Sarajevu, da je zakrivilo plenitve v Hrvatski in Bosni, kakor niti hrvatske in bosanske socialiste ne dolži in ne more dolžiti, enako nespametno je plenitve v Rusiji podtikati ruskim socialistom. Socialisti vsega sveta so sovražniki kapitalizma in zasebne lasti, vendar imamo lastno organizirano metodo, in kadar bomo dovelj močni, izvedemo ekspropriacijo kapitalistov in posestnikov. Plenjenje in ropanje posameznikov ni in ne more biti naša metoda, niti nas ne vodi h našemu cilju. V bistvu ni torej »boljševizem«, kakor ga razume buržoazija, nič drugega nego posledica njenega družabnega ustroja in njenih vojen, a boljševizem, kakor ga mi razumemo in kakršnen je v istini, je osvobodilna ideja proletariata proti kapitalistično-ekonomskemu suženstvu.

Ako spravlja ententa svojo vojsko v Rusijo, »da napravi red«, potem gre, da uvede tamkaj propali buržoazni red, a ne da napravi red, kajti nereda in ropanja je danes v ostali Evropi več nego v Rusiji. Ententa hoče v Rusijo, da zaduši socialistično republiko, ki ji je pomanjkljaj v računu. Ententa hoče, da je buržoazni svet urejen in organiziran proti socialističnemu hudourniku. Ali ententa je prišla prekasno, pa se ji stalno kvadrirajo računi. V Nemčiji je kapitalistična ententa želela meščansko vladati, a glej, prišla je socialistična. Ne malo nepriliko delajo ententi revolucionarna gibanja v ententnih državah. Ideja socialistične revolucije je oplodila tudi njeno drobovje, in svet le čaka, ali bo ententa, s tem, da goni lisico iz brloga, iztirala boljševike iz Moskve, Petrograda in Berlina, ali če dovede boljševike do oblasti v Rimu, Londonu, Parizu in Njujorku.

Po »Glasu Slobode«.

Zdaj še dvoje brzojavk, a brez vsakega komentarija.

Iz »Slovenca«:

Na Dunaju etapno poveljstvo ententne proti Rusiji namenjene armade.

Zeneva, 7. decembra. Listi poročajo: Ententa namerava namestiti na Dunaju etapno poveljstvo tiste ententne armade, katera je določena, da bo operirala proti Rusiji z namenom, da strmoglavijo boljševike.

Iz »Slovenca«:

Ententa bo zahtevala, da se izroče voditelji nemških boljševikov.

Berlin, 6. decembra. Nemški posl. Lendert je izjavil, da je zvedel od zanesljive strani, da bo zahtevala ententa izročitev nemških boljševikov Liebknechta, Roze Luxemburg, Kautskyja in Eisnerja. Ako bo državni zbor protipostavno razpuščen, potem se more z vso gotovostjo računati, da bodo ententne čete še bolj globoko prodrle v Nemčijo.

Politični pregled.

— Zakaj je bila »Hrvatska ustavljena? Cenzurirana »Hrvatska riječ« od 5. decembra objavlja dopis zagrebskega policijskega poverjenika dr. Angjelnovića glede ustavitve frankovske »Hrvatske«. Iz njega posnemamo, da je bila ustavljena vsled naslednjih besed, ki jih je napisala v številke z dne 3. decembra o priliki belgrajskega pakta: »Jeli si hrvatski narod s tem zadovoljen, danes ne vemo, a vemo, da te za tvoje mnenje v tem važnem času nihče ni prašal. Izvedlo se je vobče brez vprašanja in vednosti naroda v jugoslovanskih ozemljih in brez vprašanja in vednosti njegovih legalnih predstavitev sabora hrvatskega, dalmatinskega, ercegobosanskega, istrskega in slovenskega v Ljubljani in brez vprašanja in vednosti srbske Narodne skupščine v Beogradu«.

— Italijani mesec dni v Trstu. Iz Trsta poroča 3. dec. Lj. k. u.: Danes je preteklo mesec dni, odkar je pristala prva italijanska ladja »Audace« v Trstu in izkrcala italijanske vojaške. Vsled tega se je vršil slavnostni spreved iz velike vojašnice po glavnih tržaških ulicah do pomola Sv. Karla, ki je sedaj prekrščen v pomol »Audace«. Spreveda so se udeležili vodja d'Aosta, poveljnik 3. italijanske armade, tržaški guverner general Petiti di Roreto, oddelki vojaštva z godbami in vsa italijanska društva z zastavami. Pred odhodom iz vojašnice, v kateri je bil svoj čas obešen atentator Oberdank, se je vršilo slavlje z raznimi govori v spomin obešencu. Na pomolu »Audace« so imeli istotako v spomin izkrcanja italijanskih čet v Trstu dne 3. novembra slavnostne govore. Istočasno se je po beneškem običaju vršila cvetlična zaroka z morjem. Gospe, ki so se udeležile spreveda, so posule morje s cvetjem. Nad sprevedom so leteli zelo nizko italijanski aeroplani, ki so trosili listke s pozdravi matere domovine zvesti rimski hčerki in z zagotovilom, da nikdar več ne odklene mati domovina svojega objema, s katerim je oklenila pred mesec dni k sebi Trst.

— O češkonemških odnosih. Z ozirom na vesti, da namerava češko-slovaška republi-

ka bavarsko ozemlje začasno zasesti ali si je trajno prisvojiti, kakor tudi z ozirom na vesti o izgredih čeških posadk na Nemškem Češkem, javlja uradna »Korrespondenz Hofmann«: Češka vlada nikakor ne misli na to, da bi se polastila bavarskega ozemlja, ker bi na ta način le povečala narodnostne težkoče. Tudi začasne zasedbe ne namerava. Ako bi morda majhni češki oddelki prekoračili mejo, bodo takoj odpozvani. Kakor smo mogli ugotoviti, vlada popoln mir in red tudi v onih delih Nemške Češke, ki so zasedeni po Čehih. Med Čehi in nemškim prebivalstvom se vrši živahna izmena živil z drugimi potrebščinami.

— Ukrajinci proglasili v Horodenki vojno stanje. Dunaj, 7. dec. (Lj. k. u.) Iz Kolomeje dospele vesti poročajo, da so Ukrajinci proglasili v Horodenki, Gwozdiecu in Jablonovu vojno stanje. Vojaštvo pehotnega polka št. 24 je prevzelo vse urade. Za pisma in za brzojavke je uvedena cenzura. Poljski narodni svet pozivlja Poljake, naj ostanejo popolnoma mirni in nevtralni in naj pričakujejo končnega sklepa miru.

— Dunajska pogajanja o likvidaciji. Jugoslovanska konzularna agentura na Dunaju poroča: Avstrijska-nemška vlada prihaja k likvidacijskemu postopanju s takimi predlogi, da jih ni mogoče na noben način sprejeti. Radi tega so vsa pogajanja brezuspešna. Jugoslovanski zastopniki so dozdaj vedno izjavljali, da se udeležujejo posvetovanj le ad referendum. Čehoslovaška vlada je sklenila glasom poročila Tušarja, da nima več interesa, pogajati se z Nemci in bo, kar se tiče Avstrijsko-Ogrske banke šla svoja pota. Pri današnji seji nemških zastopnikov izvzemši ogrskih se je na predlog Vassilka naprosilo Tušarja naj v bodoče pri poslaniški konferenci govori in zastopa stališče v imenu vseh drugih nemških pooblaščenecv. Na ta način nastane proti zastopnikom avstrijsko-nemške države močan blok, ki naj prevzame likvidacijo v svojo oblast. Izrazilo se je soglasno mnenje, da si je avstrijsko-nemška vlada uzurpirala načelstvo v likvidacijskem postopanju. Ker se je bati, da avstrijsko-nemška vlada pogajanja zavleče ad infinitum, je predlagal dr. De Franceschi, naj se naprosi ententa, da ona zasede Dunaj ter imenuje likvidacijsko komisijo. Temu predlogu so soglasno pritrdili vsi navzoči zastopniki: Tušar pa je naročil, naj vsak zastopnik vpraša svojo vladu za direktivo, ter naj vlada osobito izreče ali pristopi predlogu dr. De Franceschija.

— Na Dunaju se boje nemirov. Jugoslovanska konzularna agentura na Dunaju sporoča, da se je upravičeno bati na Dunaju nemirov, posebno ker se je državni tajnik Bauer izjavil, da ne more jamčiti za mir, ako ne dobi v kratkem živil in premoga.

— Delavski svet za enotno Nemčijo. Kölnski delavski svet je sklical zborovanje, na katerem je najodločneje ugovarjal nameri meščanskih krogov, naj se proglasi rensko-vestfalska republika. Zborovalci so izjavili, da more le velika demokratična in socialistična enotna država na podlagi nemškega jezikovnega ozemlja, vstevši Nemško Avstrijo, jamčiti za to, da se dvigne nemški narod v svojem kulturnem in gospodarskem razvoju do najvišje stopnje. Vsak separatizem in partikularizem je treba odločno odkloniti.

— Ententa proti nemškim delavskim in vojaškim svetom. Berlin, 7. dec. (Lj. k. u.) »Vorwärts« poroča: Ko je priplulo angleško brodovje v nemško vedovje, da nadzira izvedbo pogojev za premirje, je zahteval angleški admiral od predsednika nemške komisije, podadmirala Göttera, takojšnjo ugotovitev, da ni v komisiji nobenega člana delavskega in vojaškega sveta. Ob začetku seje je to vprašanje ponovil in izjavil, da mu je izrecno prepovedano razpravljati, ako je v komisiji kak član delavskega in vojaškega sveta. Iz nevtralnega inozemstva poročajo vladam posameznih držav, da se bodo Wilson in ententne države pogajali samo s tako nemško vladjo, ki bo oprta na ljudsko zaupanje, izraženo v svobodnih volitvah. Pripravlja se na te vsebine.

— Ententa prepovedala nemško plovbo v Baltičkem morju. Berlin, 7. dec. (Lj. k. u.) Wolffov urad poroča: Angleška vlada je uradno sporočila danski vladi, da ententa ne bo več dopustila nemške plovbe v Baltičkem morju. Danske ladje smejo sicer pluti, poprej pa se mora doseči sporazum glede tovara. Iz Nemčije je dovoljeno izvažati samo kali in premog, ne pa popolnoma ali napol izvršenih tvorniških izdelkov. Tudi Danska sme izvažati le ona živila, katerih izvoz je dovoljen na podlagi sklenjenih gospodarskih pogodb. Ta nova odredba je nečuvna postritev premirjeve pogodbe, ki se nikakor ne skida z Wilsonovimi načeli.

— Angleži hočejo vse nemško zlato. London, 7. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča:

Minister za narodno službo Sir Geddes je v nemkem govoru izjavil, da Anglija Nemčiji ne more dovoliti plačevanja v gotovem denarju, ker bi sicer angleška industrija preveč trpela. Nemčija naj plača z vsem zlatom, kar ga ima, in pa s sirovinami, plača naj z delom, in sicer na ta način, da popravi lepe krajine francoske in belgijske, ki jih je opustošila.

— Angleži v Kölnu. Köln, 7. dec. (Lj. k. u.) Wolffov urad poroča, da so dospeli danes v mesto angleški ułanci v spremstvu oklopnih avtomobilov.

— O izgredih v Berlinu. Berlin, 7. dec. (Lj. kor. urad.) O izgredih v Chausseestrasse in Invalidenstrasse se poroča Wolffovemu uradu še to: V lokalu Germaniasäle se je zbralo nekoliko vojnih pohabljenecv, dopustnikov, brezposelnih in tudi nekaj frontnih vojakov. Hoteli so izvoliti vojaški svet. Ko je govorilo šest govornikov, so šli udeleženci shoda proti Lehrtskemu kolodvoru. Medpotoma so približno ob 6. zvečer razkropili gardni fizilirji docela neoboroženo množico. Drug oddelek je prišel iz lokala Sophiensäle in je krenil po Friedrichstrasse proti Chausseestrasse. Na križišču Invalidenstrasse so jih ustavili vojaki s priimkom »hroščeveci« (Maikäfer) in jim ukazali, naj se razidejo. Ko so demonstrantje ugovarjali in povedali, da so popolnoma neoboroženi, je počilo nekaj strelav in ti so bili povod splošnemu streljanju. Dsedaj so ugotovili, da je 16 ustrelenih in 15 ranjenih, med temi dva težko.

— Podaljšanje premirja. Berlin, 7. dec. (Lj. k. u.) Francosko vojno vodstvo je zaprosilo nemško vrhovno armadno poveljstvo, naj mu imenuje pooblaščenca za podaljšanje premirja. Sestali bi se morda 12. ali 13. decembra dopoldne v Trieru.

— Angleška za popolno odstranitev vojaške službene dolžnosti. London, 6. dec. (Lj. kor. urad.) V Dundeeju je govoril Churchill in izvajal, da bo angleška vlada na mirovni konferenci predlagala popolno odstranitev vojaške službene dolžnosti.

— Stavka na Angleškem. Rotterdam, 7. dec. (Lj. k. u.) Predilnice v Lancastru se bodo zaprle jutri ob 12. opoldne, vsled česar bo 10.000 delavcev brez službe. Organizacije zahtevajo, naj se jim sedanje plače povišajo za 40 %, delodajalci pa jim ponujajo 25 % povišek. Današnja posvetovanja med delavci in zastopniki delodajalcev niso imela nobenega uspeha. Delavci nočejo sprejeti nikakega posredovanja in so zaradi tega sklenili stavko.

— Zopet tendenčno poročilo o boljševikih. London, 6. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Holandski poslanik v Petrogradu je došel v London. Imel je pogovor z zastopnikom Reuterjevega urada, kjer je svaril delavce vseh dežel zaradi boljševizma, ki bi pomenjal konec civilizacije. Delavski krogi na Ruskem da niso bili nikoli v tako slabem položaju, kakor sedaj. Tovarne so uničene in se ne morejo dvigniti brez tujega kapitala. Povsod sta razširjeni nezasišana korupcija in nasilnost. Ko je pred nekoliko tedni zapustil poslanik Petrograd, so trpeli tam lakoto.

— »Velepomembno« delo mirovne konference... Pariz, 7. dec. (Lj. k. u.) »Echo de Paris« piše: Velepomembno delo, ki ga morajo na mirovnem kongresu izvesti francoski državniki, je trajna vojaška, politična in gospodarska zveza med Parizom, Londonom in Brusljem. Ta zveza bo ena izmed velikih koristi te vojne.

— Ameriška nadzorovalna komisija v Parizu. Washington, 6. dec. (Lj. k. u.) Komisija za zunanje stvari v senatu je soglasno odklonila predlog, da naj se odpošljejo v Pariz iz štirih članov vsake stranke sestavljena nadzorovalna komisija, ki naj bi poročala senatu o dogodkih na mirovni konferenci.

Italijanski predpisi v zasedenem ozemlju glede na potovanje.

Kakor poroča Lj. k. u. iz Trsta je poveljništvo 3. armade izdalo za potovanje v zasedenem ozemlju naslednje odredbe, ki so veljavne že od 1. t. m.:

Za potovanje, prehod ali začasno bivanje nevojaških oseb v vojnem ozemlju, tudi v ozemlju, ki je bilo zasedeno v zadnjem času, ostanejo v veljavi odredbe vrhovnega armadnega poveljništva, izdane 17. junija, 31. julija 1915. leta in 5. novembra 1917. leta, in sicer:

1. Noben državljan ne sme izven kraja svojega bivanja svobodno potovati po ozemlju, zasedenem po armadi (Trst, Istra, Reka, Julijski Kras, Vzhodna Furmanija in Vipavska dolina od Chioprisa do Logatca), čelna redne prehodnice (passaporto) ali izkaznice (legitimazione). Te listine izdajajo, po zaprositvi interesiran-

cev, civilni komisariji, ali če teh ni, štacijska poveljstva (Comando di Presidio) in poveljništva kr. karabinierjev (orožništvo).

2. Prehodnica mora imeti na zadnji strani natančen popis osebe, kateri je izdana.

3. Za potovanje z avtomobili, za prestop stare meje kraljestva na kakršenkoli način, ali za potovanje v ozemlje Gorice (9. armada), kakor tudi za prihod ali vrnitev v to ozemlje je treba potnega lista (salvacondotto).

4. Potni listi se izdajajo samo iz naslednjih razlogov: a) v stvarih vojaške službe, b) za potrebe javne uprave, c) za važne in izjemne zasebne zadeve.

5. Prošnje interesirancev morajo vsebovati naslednje navedbe in priloge: a) popolne prošilčne osebnostne podatke, b) razloge, vsled katerih se prosi za potni list, c) navedbo vseh krajev, po katerih namerava potovati prošilec, d) vse listine, ki so potrebne za upravičbo prošnje za potni list, e) navedbo prošilčevega bivališča, f) najnovejšo prošilčevo sliko s prošilčevim podpisom na sprednji strani.

6. Potne liste izdaja: armadno poveljništvo kr. karabinierjev, če naj veljajo za mesto Trst ali Pulj, za celo po armadi zasedeno ozemlje, za ozemlje drugih armad ali za pokrajine v starih mejah kraljestva, zborna ali divizijsko poveljništvo kr. karabinierjev, če naj veljajo za ozemlje, zasedeno po četah dotičnega zbora ali dotične divizije.

7. Kdor ne spada k vojski ali armadi in pride v kako občino v zasedenem ozemlju, se mora takoj zglašiti pri krajevnem poveljništvu, da dobi dovoljenje za začasno bivanje ali prehod, in sicer: pri postajnem poveljništvu, če pride po železnici, pri pristaniškem vojaškem poveljništvu, če pride s parnikom, pri štacijskem poveljništvu (Comando del Presidio), pri etapnem poveljništvu ali krajevnem poveljništvu kr. karabinierjev, če pride po navadni poti.

8. Dovoljenje za prehod, ali začasno bivanje, ki se zabeleži za zadnji strani prehodnice (izkaznice), se daje izključno le osebam, ki poleg svoje osebnostne istovetnosti dokažejo, da se morajo iz razlogov svoje obrta, trgovinskega poklica, dela ali važnih rodbinskih zadev pomuditi v občini, kamor so namenjeni ali kamor so dospeli. Kdor bi ne mogel z veljavnimi listinami ali resnimi navedbami dokazati teh bistvenih razlogov za izdajo predpisanega dovoljenja, se zavrne v občino, kjer prebiva.

9. Zglasitev pri vojaški oblasti in dovoljenje za prehod ali začasno bivanje nista potrebna za osebe, ki že imajo potni list (salvacondotto).

10. Za izpolnjevanje navedenih določb so določena stalna nadzorovališča za velike okupacijske enote na primernih točkah in v glavnih krajih.

11. Za potovanje s parniki se opozarja, da se na parnikih pripušča samo ono število potnikov, ki ga določa iz plovbenih vzrokov pristaniško vojaško poveljništvo.

Dnevne vesti.

Ljubljanski magistrat in blato na ulicah. Sedanje stanje ljubljanskih ulic in cest, zlasti v predmestjih, je naravnost škandalozno. Mislijo mar gospodje, katerih dolžnost je skrbeti za dobro stanje cest, da v Ljubljani ulice ne smejo biti bolj nego v kakšni škipetarski vasi? Blatna čoboda je globoka, da bi človek skoraj obtičal v njej. Morda gospoda tega ne zapazi, ker se vozi v avtomobilih, in se ji še fletno zdi, če kakšnega delavca do temena oškrofi z blatom, ki brizga izpod avtomobilskih koles. Med vojno je manjkalo delavnih moči, da niso mogli popraviti cest? Česa manjka danes? Delavcev, da bi postrgali blato? Li peska, da ne potresete cest? Pa naj pionirji napravijo mostove nad trotoarji. Pionirje imate in mostovni material tudi!

Malo pojasnila. V sobotnem »Napreju« berem referat o kulturni izobrazbi narodov nekdanje Avstrije. Koncem tega referata stoji zapisano: »Povsod že začeljo z delom za ljudsko šolstvo, pri nas pa odstavljajo le profesorje in učitelje, drugega pa nič! Dela bo dosti! Manjka menda le poguma...« Temu nasproti pripominjam, da je Zaveza jugoslovanskega učiteljstva izvolila poseben odsek za preosnovno našega šolstva. Ta odsek deluje že skoro leto dni in je v glavnem s svojim delom že gotov. V temeljnih obrisih in smernicah je obsežni načrt novega zakona se izdelan; treba mu je le še podrobne izvedbe. — Da se to delo pospeši in za vso Jugoslavijo enotno in obvezno izvrši, smo Narodni vladi SHS v Ljubljani nasvetovali v posebni spomenici z dne 2. novembra t. l. v 6. točki to-le: »Z ustanovitvijo lastne države je postalo vprašanje našega šolstva, ki je iz vzgojvalnih ozirov sploh že dlje časa pereče, iz ozirov na narodne potrebe tako važno, da vidi naše učiteljstvo v vprašanju preustrojitve vsega našega šolstva v enotno narodno šolstvo eno najvažnejših točk naloge pri naši narodni ureditvi. Da pa bo mogoče to vprašanje od strokovnjakov skupno obdelati, prosi učiteljstvo, da skličejo narodne vlade SHS v ta namen konferenco odposlancev vseh SHS osrednjih ljudskošolskih, meščanskošolskih, srednješolskih in visokošolskih organizacij, ki naj na skupnem posvetovanju določijo temeljna načela za izde-

lavo okvirnega zakonskega načrta našega šolstva in obče narodne vzgoje ter izvoli izmed sebe enketo, ki na podlagi temeljnih načel izdela ta okvirni zakonski načrt.« — Učitelji so torej že storili svoje; ako pa je naša ali katera druga vlada v Jugoslaviji glede tega že kaj ukrenila, mi ni znano.

E. Gangl.

Poziv vsem brezposelnim! Narodna vlada SHS v Ljubljani je sklenila, da je urediti na vseh okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih avtonomnih mest na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani **evidenčne brezposelnih delavcev, delavk, nastavljenecv in nastavljenk.** V to svrhu se ustanove posebni **evidenčni uradi za brezposelne** na okrajnih glavarstvih in mestnih magistratih. Vsak brezposelni delavec, delavka, nastavljenec in nastavljenka se naj od 9. decembra t. l. dalje do preklica oglasi osebno ali pismeno pri svojem okrajnem glavarstvu ali magistratu v **evidenčni pisarni za brezposelne** in odda tam naslednje podatke: svoje ime, bivališče, domovinsko občino, rojstno leto, poklic, od kod brez posla, kje, v katerem obratu nazadnje zaposlen in s kakšno plačo, kedaj odpuščen od vojakov, izobrazba v stroki, dovršene šole, znanje jezikov, druge sposobnosti, za kakšno službo pripravljen. Morebitne pritožbe je javiti poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, oddelek za brezposelnost. — Poverjeništvu za socialno skrb. (Oddelek za brezposelnost).

Vojaška pisarna SHS na Dunaju se nahaja odslej v I. okraju, Seilerstätte 30.

Proti vojaškemu tiranom. Prejeli smo naslednji dopis: Več visokih vojaških oseb, ki so v bivši militariistični Avstro-Ogrski okrutno divjali z vojaštvom, je že označenih, da se jih posadi na zatožno klop. Ali nekega generala, ki je v prvi vrsti zakrivil, da se je tiralo slabotne, stare, mnogokrat bolne ljudi v vojaško suknjo, in povzročil brez slehernega haska njih prežgodnjo smrt, ni med njimi. **Na prebiranjih (vodil je nekaj časa takozvane »Musterungskomisijske«)** je nastopal kot nasladen norec. Desetkrat si je dal prilepiti nebogljen, nadležne vojake, in vendar brez vsake potrebe! Saj je vsakdo, bodisi bolan ali zdrav, moral v fronto! Kdo je ta tiran? Bivši minister za deželno brambo, Georgi, kateri je že otroke v ljudskih šolah skušal pripraviti na človeško klanje. Pa ne le različni komandanti, ampak tudi razni vojaški zdravniki so se v tej vojni pokazali prave barbare. S takimi brezvestneži v črno knjigo! S takimi lopovi na zatožno klop!

Begunski otroci iz Wagne. Te dni pride v Ljubljano iz begunskega taborišča v Wagni 65 sirot s Primorskega. Med temi je 37 dečkov do 14. leta in 28 deklic. Za deklice se je priglasilo že toliko družin, ki bi jih sprejele, da imajo skoraj že vse začasne domove. Poverjeništvu za socialno oskrbo prosi, da bi se oglasile še družine, ki bi sprejele dečke, ker v zavodih, ki so na razpolago, ni dovolj prostora. Ponudbe sprejema »Poverjeništvu za socialno oskrbo narodne vlade SHS v Ljubljani«, deželni dvorec.

Nujen poziv vsem poznavalcem istrskih narodnostnih razmer. Narodni svet se obrača tem potom na vse poznavalce narodnostnih razmer v Istri, da se blagovolijo oglasiti v uradnih prostorih Narodnega sveta, Frančiškanska ulica šte. 2. Vsakdo, kateremu so znane natančno razmere tudi le v posameznih delih Istre, naj se blagovolijo takoj oglasiti. Posebno važna je okolica Buje, Umaga, Pirana, Opatija, Motovuna, Vižinade, Višnjana in Poreča.

Tržaški organizirani časnikarji so se združili v italijansko internacionalo. Tukajšnje mednarodno časniškarsko društvo za Trst in Primorje je sklenilo v današnji odborovi seji, da pristopi kot krajevna stanovska organizacija k »Associazione italiana della stampa« v Rimu. Ko je bila ustanovljena ta tržaška mednarodna časniškarska organizacija, je bilo sklenjeno, da pristopi k osrednji državni časniškarski organizaciji, ki se je osnovala na Dunaju za avstrijska ozemlja. Sedaj ob izpremenjenih razmerah se je izvršil označeni pristop k časniškarski organizaciji, ki je središče stanovske organizacije italijanskega kraljestva.

Čehe v Ljubljani in v jugoslovanskih deželah opozarjamo na oglas v današnji številki našega lista o občnem zboru društva »Češka obec v Ljubljani«.

Naknadne ureditve cen sprejetih vojaških konj in oddaje plemenskih kobil. (Razglas.) Vsled umika armade, je prišlo v območje Narodne vlade preko 60.000 konj. Objavljeno je bilo, da smejo konje oddajati tudi proti obveznemu pismu, glasom katerega bo konje naknadno plačati, ali proti neznanji ceni. Izraz »neznanja cena« so pa pri nekaterih oddajalnicah konj popolnoma napačno razlagali. Neznatna cena v današnjih razmerah še ni slepa cena, ampak le nizka cena, ki je primerna z ozirom na kakovost konja in je nekako tista najnižja cena, kakršna je bila pred vojno, t. j. v času, ko so bili konji znatno cenejši in ko je imel papirnati denar najmanj trikrat večjo veljavo kakor sedaj. Konji so se pa ponekod oddajali vendarle naravnost za slepo ceno in so mešetarji in tudi nekateri kmetovalci kupljene konje takoj naprej prodali za ogromnim dobičkom od več 100%. Nakup konj od vojakov, priprosta prilastitev konj, ki so se okoli klatili, ali brezplačen vzprejem konj je pa sploh neveljaven ter bo vse te konje naknadno plačati. Proti prekupcem konj, ki so delali nezaslišane dobičke, se bo

postopalo po naredbi o navijanju cen. Na Kranjsko je prišlo konj po neznatnih cenah v vrednosti mnogo milijonov, dočim se ni doslej za konje stržilo niti treh celih milijonov kron! V tistih prvih dneh tudi ni šlo preprečiti oddaje težkih plemenskih kobil v pokrajine z rejo lahkimi konji in narobe, kar se bo moralo z ozirom na bodočo smoteno konjerejo vsekako naknadno popraviti. Vse te zadeve se bodo uredile o priliki pregleda in klasifikacije konj, ki bo v najkrajšem času odrejena. Takrat se bo nabirale konje za narodno armado, plemenske kobile se bodo z ozirom na smoteno konjerejo izmenjavale, cene za konje, kupljene po slepi ceni, se bodo uravnale in navijalci cen bodo naznanjeni sodišču, kjer bodo kaznovani in bodo morali povrniti ogromne dobičke. Plemenskih kobil za oddajo konjerejem ni sedaj na razpolaganje, zato naj se zanje ne priglašajo, ampak naj čakajo pregleda in klasifikacije konj, kajti takrat bodo plemenske kobile zopet na razpolaganje ter bo priglasitev zanje posebej objavljena. — Poverjeništvu za narodno brambo in kmetijstvo.

Živinozdravniška visoka šola na Dunaju je prepovedala obisk predavanj vsem nemškimi slušateljem, tehnika ji bo sledila. Zdravniška zbornica hoče prepovedati zdravnikom nemške narodnosti izvrševanje prakse.

Tatvine v zagrebškem gledališču. V garderobi zagrebškega gledališča se v zadnjem času dogaja veliko tatvin. V gneči, ki nastane po končani predstavi, kradejo razni »boljševiki« (ti so precej olikani, saj hodijo v teater!) zimске suknje, kožuhe itd. Na ta način bodo gardarobijerko uničili gmotno v kratkem času popolnoma.

Razglas (o spuščanju žrebcev). Na podstavi zakonitih predpisov se s tem splošno naznanja, da morajo lastniki žrebcev, ki hočejo v prihodnji spušcalni dom spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, priglasiti te žrebce najpozneje do dne 1. januarja 1919, pri onem okrajnem glavarstvu, v čigar okolišu je žrebčevo stajališče. Žrebce je priglasiti pismeno ali ustno; obenem je treba naznaniti: a) ime, priimek in bivališče žrebčevega lastnika; b) pleme, starost in barvo žrebčeve, kakor tudi pasmo. Za žrebce pod štirim leti in za mrzlokrvne (noriske) žrebce pod tremi leti se splošno ne dajo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bo komisija priglašene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, se razglaša ob svojem času. — Narodna vlada.

Razno. Za vodjo praške občine je imenovan dr. Přemysl Šámal. — »Morning Post« poroča iz Bazileje, da bo ententa v najkrajšem času boljševiški vladi izročila ultimatum. Iz kakšnih razlogov neki? No boljševiki se ga ne bodo ustrašili. — Tiskovnemu uradu v Nemčiji predseduje Scheidemann. — Jožef Habsburg ne mara imena svojih »slavnih« dedov. Spremenil ga je raje v »Alescut«. Tako je ime kraja, kjer biva z družino. — V Prago je dospel član turškega državnega zbora, vodja Albancev, Basribej. Med vojno je bil interniran v Kraljevem Gradcu; čehoslovanska republikanska vlada ga je sedaj izpustila. — »Izvestija« poročajo, da se je vršil te dni v Moskvi kongres komunističnih strank vsega sveta. Ob tej priliki so ustanovili mednarodno zvezo komunistov ki bo pripravljala svetovno socialistično revolucijo. Živela! — Kraljevi dvorec v Budimpešti bodo proglasili za last ogrske ljudovlade in v njem se bodo nastanili raznoteri ogrski državni uradi, med drugimi urad za zunanje zadeve. Tem potom se izprazni v mestu stanovanj za približno 1000 rodbin. — Ker ji je zmanjkalo drobiža, je neka velika holandska tekstilna tovarna v Eindhovnu izplačala minoli teden svojim delavcem tedensko mezdo v — slanihih. Delavci so bili s to tudi v vojni dobi čudno plačo zadovoljni.

Kovinarji!

Dne 22. decembra 1918 ob 9. dopoldne se bo vršila v mestni posvetovalnici v Ljubljani

konferenca zaupnikov

vseh podružnic kovinarske organizacije na Kranjskem, Spodnjem Koroškem in Spodnjem Štajerskem.

Dnevni red: 1. situacijsko poročilo, 2. organizacija in taktika, 3. ustanovitev centralnega društva kovinskih delavcev za Jugoslavijo, 4. odobritev pravil, 5. uvedba obligatornega slovenskega strokovnega glasila, 6. slučajnosti.

Gosti imajo vstop le proti izkaznicam, ki jih dobe pri načelnikih podružnic. **Tajništvo.**

Umetnost in književnost.

Repriza »Prodane neveste«. Vsled obolevosti J. Richterjeve niso igrali v četrtek »Prodane neveste«. Tako smo imeli reprizo šele v soboto. Poleg drugih stvari me je posebno zanimalo, kako bo gdč. Pirkova-Igorova igrala naslovno vlogo. Dejal sem si: sila kola lomi in naglica ni nikdar prida; zato boš moral biti tudi s slabšo Marinko zadovoljen. Ali priznati moramo, da je bila druga Marinka znatno boljša nego prva. Gdč. Pirkova-Igorova je pela in se kretala povsem naravno, besede so ji iskreno kipele iz srca neprisiljeno, odkritosrčno. Res pa je, da je bila druga Marinka manj košato dekle. Tiste bele krizanteme, ki jih je dobila v dar,

je zaslužila, ali v primeri z izvrstnim igranjem jih je prešla premalo. Janko je v solo prizorih pel mnogo prostodušneje in ubraneje nego prvokrat. Zathey-Kecal-Mefisto ni glede živahnosti nič zaostajal za prvim nastopom. Fantek in punčka nista bila to pot nič plašna in radovedna kakor pri prvi predstavi. Hiše v ozadju so stale navpično, le solčno svetlobo je nekoliko časa tresla mrzlica.

—Ir.

»Deseti brat«. Kdor je prebral Jurčičevega »Desetega brata« in videl potem po Govekarju prirejeno ljudsko igro z istim naslovom in posneto vsebino na odru, ostane frapiran, ako je pričakoval, da bo videl pred seboj originalne krepke junake romana, polne mesa in krvi, dišeče po naši zemlji. Jurčičev »Deseti brat« je pristno ogledalo našega kmetijskega ljudstva, umetniško ustvarjeno, Govekarjeva ljudska igra, po njem posneta, pa je prav slab odsev njegove slike, zavrt v meglene obrise, brez prave medsebojne zveze v dejanju, ki jo zahteva tudi dobra ljudska igra. Kar pa smo gledali snoči na odru, so bile le kratke scene, nametane druga na drugo. Tragika desetega brata bi morala pač prepreke priti do izraza, vsaj tako kot je to storil Jurčič, ki je desetega brata, ta neredki original v naših kmetih, vpletel v roman. To naglašam, kajti dramatiziran junak mora vse plastičneje stati v življenju kot junak v romanu. Vsega tega je v tej »ljudski igri« premalo. Narodno gledališče bodi hram za resnično umetnost, to se je poudarjalo že ob njegovi otvoritvi. Naj da prostora na svojem odru tudi lahkim igram, toda te morajo vsaj dišati po umetnosti in morajo biti vsebinsko klene. Nisem se obregnil ob »V Ljubljano jo dajmo«, ker nosi na sebi nekaj naših tradicij, ki spominjajo na pričetke slovenske dramatične umetnosti in karakterizujejo — dasi le ohlapno — nekatere lokalne razmere v polpretekli dobi. »Desetega brata« pa moramo motriti z druge perspektive. Naše kmetiško dejanje in nehanje je treba v drugih igrah prednašati na odru Narodnega gledališča, kakor pa je na primer omenjena. Z »Desetimi brati« ne povzdignemo dramatične umetnosti. Igralci so izzvali na odru primeroma premalo življenja, sploh se mi zdi kot bi bila ta igra brez mesa in krvi. Nekatere poedine vloge so bile dobro igrane. Poyhe je dobro pogodil Krjavljia, pravtako je tudi Saričeva lepo igrala graščakovo Manico in dobra sta bila tudi Železnik v vlogi Marijana in Danilo v vlogi strica Dolefa, da ne omenjam nekaterih stranskih vlog. Ostali glavni vlogi, Martin Spak in Lovro Kvas, nista nudila na odru tistega življenja in dejanjskega soka kot bi zahtevali njuni vlogi. Kratkim scenam so sledile pretirano dolge pavze, kar je napravljalo občinstvo nervozno. Dolge pavze so potrebne le za vsebinsko bogatimi in umetniško lepimi dejanji. Ako so pa dejanja prazna, odmori dolgočasijo.

—D—

Iz gledališke pisarne. Danes zvečer ob pol 8. se ponovi opera »Prodana nevesta« za abonement »A«. Vlogo Marinke poje zopet Henja Pirhova-Igovova. — V torek zvečer o b pol 8. ljudska igra »Deseti brat« za abonement »B«. — V sredo, dne 11. t. m. opera »Prodana nevesta« za abonement »C«. — V četrtek, dne 12. t. m. ljudska igra »Deseti brat« za abonement »A«. — Iščejo se delavci za gledališki oder. Nastop službe takoj. Reflektanti naj se priklase v gledališki pisarni.

Zadnje vesti.

Madžari se umaknejo s Slovaškega.

Praga, 8. decembra. (Lj. k. u. — KB.) »Narodni Listy« poročajo: Na podstavi dogovora angleškega volnega ministrstva s francoskim poveljstvom in z zastopniki čehoslovaške armade so Madžari začeli svoje čete umikati s Slovaškega. »Venkov« priobčuje brzojavko, da želi Rumunija skupno mejo s Čehoslovaško republiko, da dobi dohod k Črnemu morju.

Rumuni zasedli Brašovo.

Budimpešta, 7. decembra. (Lj. k. u.) Ogrski kor. urad poroča iz Brašove: Danes dopoldne je v Brašovo ukorakal oddelek rumunskih čet. Zasedel je železniško postajo in vse urade.

Aleksander odpotuje v Pariz.

Belgrad, 8. decembra. (Brzojavka dr. Korošca). Veličanstvo prestolonaslednik odpotuje v 5 dneh v Pariz. Pripravljen je vzeti s seboj ves informativni material in dva gospoda kot informatorja, ki ostaneta v Parizu na mirovni konferenci. Imenujem v to svrhu dr. Ribafa in ing. Mačkovska. Tekom tega tedna odpotuje imenovana gospoda.

Liebknecht proti Scheidemannu.

Berlin, 8. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Abend«, se je popoldne velik izpred demonstrantov z avtomobilom, na katerem so imeli strojnice, pomikal pod vodstvom Liebknechta po cesti Unter den Linden. Izpred se je ustavil pred vsakim javnim poslopjem, in Liebknecht je govoril proti Scheidemannu in njegovim somišljenikom. Ko je hotela množica vdreti v knjižnico, so redarji nastavili strojnice. Nato se je množica razkropila z vzkliki: »Ne streljajte!« Pred komandaturom se je zbralo tisoče ljudi. Liebknecht je začel oštevati poveljnika Welsa. Drug govornik je pozval množico, naj se oboroži, prepodi Welsa in Scheidemanna. Komandature pa niso napadli.

Wilson pride 14. t. m. v Pariz.

Pariz, 7. decembra. (Lj. k. u.) Wilson bo dospel 13. t. m. v Brest, 14. pa v Pariz.

Belgijski kralj zapustil Pariz.

Pariz, 7. decembra. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Belgijski kralj in kraljica, ter vojvoda brabant-ski so večeraj ob živahnih ovacijah prebivalstva zapustili Pariz.

Velika železniška nesreča na Francoskem.

Pariz, 7. decembra. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Snoči je trčil brzovlak iz Orleansa pri kolo-dvoru Meung sur Loire v ameriški tovorni vlak. Do sedaj so ugotovili istovetnost 10 mrličev in 25 ranjencev.

Balfour o zvezi narodov.

London, 8. decembra. (Lj. k. u. — KB.) Reuterjev urad poroča: V razgovoru z zastopnikom lista »Associated Press« je Balfour dejal: Po mojem mnenju je najvažnejše vprašanje, ki ga bo obravnavala mirovna konferenca vprašanje zveze narodov, ki je brezpogojno potrebna, ako naj vojna ima vse tiste dobre posledice, ki jih želimo. Zveza narodov mora biti nekaj več nego pomoček za preprečevanje vojen. Ne verjamem, da bi svetu bila demokracija tem bolj zagotovljena, čim več bo demokratičnih držav. Ne smemo misliti, da bo onemogočena vsaka krivica, ako se ustvarijo take razmere. Tudi sosedne demokracije morejo začeti vojno, ako se v njih razpase rivaliteta. Zveza narodov je potrebna, da nadzira in brzda zločinsko častihlepe velikih avtokracij in da odvrta lahkomišelnost dežele od prenačelnih vojen. Zveza narodov bo kurator manj razvitih dežel. — Na vprašanje, ali bo Rusija na konferenci zastopana, je Balfour odgovoril: Težko je definirati, kaj je Rusija. Z boljševiško vlado nimamo nikakršnih zvez. Menim, da se ruske razmere uredijo na konferenci.

Angleška vojna ladja zadela na mino.

London, 6. decembra. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Angleška vojna ladja »Cassandra« je 4. t. m. o polnoči zadela v Baltičkem morju na mino in se potopila eno uro kasneje. 11 mož pogrešajo. Bržkone so bili ubiti vsled eksplozije. Vse ostale častnike in moštvo so rešili torpedni rušilci.

Aprovizacija.

Špeh za II. uradniško skupino. Stranke II. uradniške skupine prejmejo špeh v torek, dne 10. t. m., od 2. do 3. ure popoldne na Poljanski cesti št. 15. Stranka dobi za vsako osebo 30 dkg špeha, ter stane 30 dkg 6 K.

Špeh za III. in IV. uradniško skupino. Stranke III. in IV. uradniške skupine prejmejo špeh v torek, dne 10. t. m., popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določen je ta-le red: III. urad-

niška skupina od 3. do 4. in IV. uradniška skupina od 4. do 5. popoldne. Stranka dobi za vsako osebo 30 dkg špeha, ter stane 30 dkg 7 K.

Krompir za I. okraj. Stranke prvega okraja prejmejo krompir v torek, dne 10. t. m., pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: od 8. do 9. dopoldne št. 1 do 180, od 9. do 10. št. 181 do 360, od 10. do 11. št. 361 do 540, popoldne od 2. do 3. št. 541 do 720, od 3. do 4. št. 721 do 900, od 4. do 5. št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 kg krompirja, kilogram stane 80 vin.

Sveče za zamudnike VII., VIII. in IX. okraja. Stranke VII., VIII. in IX. okraja, ki pri zadnji razdelitvi niso dobile sveč, jih prejmejo na petrolejske nakaznice v torek, dne 10. t. m., dopoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: VII. okraj pride na vrsto od 8. do pol 10., VIII. okraj od pol 10. do pol 11. in IX. okraj od pol 11. do pol 12. dopoldne. Stranka dobi 1 zavitek-sveč, zavitek stane 4 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Peteljan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Št. 13.761.

Razglas.

Radi oddaje voženj za mestno plinarno od 1. januarja 1919 do 31. decembra 1919 vršila se bo dne

14. decembra 1918 ob 10. uri dopoldne v pisarni ravnateljstva mestne plinarne (Resljeva cesta) javna pismena ponudbena razprava.

Kolkovane in z vadijem 200 K opremljene ponudbe, v katerih je navesti za imenovano prevzemo voženj jednotne cene v številkah in v besedah, izročiti je zapečateni do navedenega roka pri goi omenjenemu ravnateljstvu, kjer so tudi dražbeni pogoji ob navadnih uradnih urad razgrnjeni vsakemu reflektantu na vpogled.

Na ponudbe, katere ne bodo povsem ustrezale dražbenemu razpisu in dotičnim pogojem, potem na take, ki bi se pogojno glasile in končno za one, katere bi se vložile prekasno ali naknadno, se ne bo oziralo.

Izrečno se določa, da si mestni magistrat pridržuje neomejeno pravico, razpisane vožnje po svojem preudarku oddati tudi drugemu, i najnižjemu ponudniku.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 5. decembra 1918.

Česká obec v Ljubljani

pořádá ustavující valnou hromadu v pondělí, dne 9. t. m. o půl osmé hod. večerní v hostinských místnostech Národního domu v přízemí v pravo.

POŘAD JEDNÁNÍ:

1. Zpráva prozatímního výboru.
2. Schválení, po případě změna předložených stanov spolkových.
3. Volba definitivního výboru.
4. Rozprava o budoucí činnosti spolkové v podrobnostech, po případě volba odborů k přípravě té činnosti; volné návrhy.

Za přípravný výbor:

Hilbert.

JADRANSKA BANKA

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Akcijski kapital K 20,000.000.
Rezerve K 3,500.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

BREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.